

ՈՒՄՈՒՐ Ը ՏԻՆԻՅԷ,

ԻԼՄԻՅԷ, ՊԵՅԹԻՅԷ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻՅԷՅԷ ՏԱԽՐ ԳԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

ՃԻԼՏ 36.

ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՕԴՈՍՏՈՍ 5, 1893.

Ն՝ 31

ՄԵՎԱՏՏ Ը ՄԻՆՏԵՐԻՃԷ

	Սահիֆէ
Ամէլի Խրիսթոսոսը	241
Եօրդու Պիր վալիտէնին Ղալէպտի	241
Մուկպիլէրիմիզէ ճէվապ	242
Գուլիէ Ի Միւթէիսայիլէ Վէ Ինսանիյէթ	243
Փէրվէրի	243
Քիւրէ Ի Արզն Սէքէնէսի	244
Մուհարրէրաթ	—
Մէրքէզ Ի Թուրքիա Մուխթէրիթ Մէճիսի	244
Տէրա Գրոցրամը	245
Պրուսա Իյթմաթսանէսի	246
Շուրուհաթ Ը Սիյասիյէ	247
Սարրաֆիյէ	248

ԱԻՏՏԱՐԵՐ ձեր հաճախ ճանաչեալ երբեքսի կիւնիս ներք օլուսնուր :

Մեմայիթ Ի Շահանգ վի տիյար ք հանգալիյէ իջիւն սեմեկիյի պէր վեճն Ի փեղիւն 1 1/2, վի ալթը ալթը 3/4 Մեհիսիյէ, վի պիր նուս-խէսի 30 փարա օլուպ, փարա իւնիքի քա-րաճըմըգա ախտ տիր :

Ղազարայ տերն օլուսնագ իւզրէ քանրի-րաք, վի ապօնէ Եազըմագ վի փարայա ախտ մեմատտ իջիւն մեքքուպ վի ազգէ իս-թանալօլտա Ամերիգան խանցնտա Մր. Հ. Ս. Պարնըմ իսմիկն կեօնտերիյի տիր :

Ամերիգան Միսիսիլէրի Ներքէթի Թարաֆընտան, ՍԱՀԻԳ Ի ՄԹԻՏԱՅ, Ճ. Բ. ԿՐԻՆ ՄԻՆԵԼԻՅԷ, Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ

ԱՄԵԼԻ ԽՐԻՍԹՈՍՈՍՆԸԳ

Ձէլանտա Ի ճէտիտ Եպիսկոպոսարըն-տան Սէրվիս վէ պաշ շէմնաս Տիրհամ պիրլիքաթ ուղուն պիր Եօլնուրգ ինրա էթմէրտէ խտիլէր : Անլէրին աղըղ տիւրէնմիշ օլուպ, թաամ պուլա պիւ-մէք իլիւն տահա պիր կիւնիւք Եօլ Եիւրիւմէլի իտիլէր : Եանլարընտա գալ-մըշ պիր փարչա էթ իլէ պիր փարչա էթմէլի Եէմէյէ օթուրաուլար, վէ “Հայ-տէ թաամ Ետէլիմ : Իշպու ճիւզի էթ-մէք վէ էթի Եէմէքլէ հալմըղ իսլահ օլունուր, վէ Եօլնուրղըմըղա տէվամ Ետէ պիլմէք իլիւն թաղէ հայաթ վէ գուլիէթ քէսպ Ետէրիլ,” տէտիլէր : Ֆադաթ թաամ էթմէյէ հաղըրլանարդ-լարը, վէ էթին թաթըր գօղուսը անլէ-րին պուրնընա կէտիլի սըրատա իլթէ չալըլարըն իլինտէն պիր Մաօրի, Եանի Եէրլի տըշարը չըգալ : Մէրգուլ օր-մանլարտա պիր չօղ կիւնլէրտէն պէրու-աճ վէ լաիլաճ կէզիպ տօլաշմըշ օլար-ղը ճիհէթլէ զաիֆլէշիպ պիր տէրի պիր

քէմիլը գալմըշ իտի : Անլէր քէնտի թա-ամլարընը օլ գէվալը քիմնէյէ վէրիպ, շէհրէ Եէթիլմէք իլիւն Եիւն Եօլա ըշ-վան օլունուր իսէ տէ, օ գաաար մէ-ճալըղ պիր հալէ կէտիլէր քի, Եպիս-կոպոս Սէրվիս զայէթ գուլիէթլի պիր առէմ օլմասընա ըաղմէն շէհրէ Եէթիլ-մէլէրի իւզէրինէ պայըլար : Անլէր իշ-պու մուամէլէրի իլէ քէնտիսի Եօլմէք իւզրէ իլէն սօլուրգ սու իլէ տօլու գա-տէհինի ճան չէքիլմէքաթ պուլունան տի-կէր ապէրէ թաղաթմ էթմիշ օլան Սըր Ֆիլիփ Սիւտնէլին Եօրնէլինէ իմթիսալ էթմիշ տիր : Թէէսիւթ օլունուր քի, պիլ ինսանլարըն տիւնԵէլի սէֆալէթ վէ փէրիլանիլէթլէրի մէնղարէսիտէն, անլէրին ըուհանիճէ աճըղլարընը կէօր-մէքաթ տահա զիյատէ միւթէէսսիր օ-լույօրըղ : Վաղաա իշպու մուամէլէ ֆէվ-էլ առէ ֆէտաքէրալըղըն պիր միսալը իսէ տէ, առէմէր Եպիսկոպոս Սէրվիս վէ պաշ շէմնաս Տիրհամըն իշպու մի-սալլէրինէ, անլէրին զայ օլանլարը ա-րայըպ իսէլաա էթմէք խուսուսընտալի միսալլէրինտէն զիյատէ իմթիսալ է-տէրլէր : Մէսէլա նէ գաաար չօղ քիմ-սէլէր Ֆիսուսըն առէմէր արասը-նա կէլիպ իլան վէ ինրա էթմիշ օլ-աղըր ճանլար գուրթարմագ Եմր ի ա-զիմի խաթըր իլիւն քէնտիլէրին պիր թէք գէվգ ու ճիւնպիլշէրինտէն քէն-տի հիւսնի ըրղալէրի իլէ վաղ կէշմէյէ հաղըր արըլար : Վաղաա պու իլի ճան ու կէօնիւրտէն ինրա Ետէճէք չօղ քիմ-սէլէր վար իսէ տէ, ումուլ խրիսթիյան-լար իշպու մէհէք թաշընա վուրուլաճագ օլուրլար իսէ, փէք գուսուրը պուլու-նաճագլարը շիւպհէտէն միւթմաղնի տիր : Պինտէն ալէյհ պուստան չու նէթիճէլի չըգալըրըղ քի, Եկէր պիլ Բրիստոսըն վէլատէթլինի իլք կիւնիւնիւն շաֆաղը Բէթլէհէմ իւզէրինէ իշրագ էթտիլի զէմանտա Եաշամըշ օլաա իտիլ, Սէլամէթ Սէրվէրինի տիւնԵայա վիւրուտ էթմիշ օլմասընտան տօլայը իլհարը մէսէրէթ էթմէք խուսուսընտա օ զէմանլարտա Եաշայան ինսանլարըն Եքսէրիլէթլինտէն զիյատէ հաղըր օլմաղ իտիլ :

ԵՕՐԳՈՒՆ ՊԻՐ ՎԱԼԻՏԵՆԻՆ ՂԱԼԷՊԵՍԻ Վաղթ ու զէմանըլէ կէօսթէրիլէն ճիւզի պիր լէթաֆէթի վալիտէնիլէր քէնտիլէրին քէմալ չաղընտա պիր հիսս ի շիւքրան իլէ Եաա Ետէրլէր, հալ պու քի, աճէլէ իլէ ին-րա օլունան չիտաթ խաթըրէսի անլէրին վիճտանընը պէր տէվամ մուաղղապ զըլար : Պիր վալիտէնին պաշընտան կէլիպ կէշէն շէլլէրին ըրղալթէնիլգ հիքեայէսի պիլէ հաաաղ զաթիւնտէ կիւզէլ պիր տէրա տիր : Պիր վալիտէ աթիտէքի հիքեայէլի նաղէ է-տիյօր : Պիր թաղըմ մէշուր միւսաֆիրլէր տալիէթ էթմիշ օլարըղմ ճիհէթլէ սօֆրայը քէմալը տիգգաթ ու ինթիւսամ իւզրէ գուր-մըշ օլարագ, միւսաֆիրլէրէ պէքլէտիլիմ Ես-նաաթ քիւշիւք զըղճըղաղմ էթ սուլու իլէ տօլու պիր չօրպա քիսսէսիւնի գար կիպի պէյաղ սօֆրա պէզի իւզէրինէ տէվիլի վէր-տի : Նէ Եափմալը իտիմ : Պէօլլէ Եօրդուն արղըն հալիմտէ պու ալիանսըղ վաղըյաա սապր ու թէհամմիւլ էթմէք պանա միւմ-քիւսիլգ կիպի կէօրիւնտիւ : Պէն չօճուղըմըն գօլունտան թուլուպ անը հիտաթլէ Եէրէ չարիմաղա հաղըրլանըր իլէն, խաթըմա կէլէն կիւզէլ պիր վաղըա պէնի պու վէճ-լէ մուամէլէտէն մէն էլլէտի : Օ սըրատա զըղճըղաղմըն ըաթ կէլէ կէօզիւմէ իլի-շէն սիմա ու իմասը տօղրուսը կէօրիւլէճէք շէյ իտի : Պէօլլէ հիւզն, զօրգու, վէ տէշէթ էսէրլէրի կէօսթէրէն պիր սիմա Եօմրիւմ-տէ աալա կէօրմէմիշ իտիմ, վէ ալիանսըղ մաղիլին պիր թաալիլի կէլիպ նաղարը ֆիքը ու միւթալաամ Եօնիւնտէ փէք ըու-շէն սուրէթտէ տուրտու : Չօճուղըմըն Եիւ-ղիւնտէ կէօրալիւմ խաթի ու թէլաշ Եսէր-լէրի Եիրմի սէնէ էվլէլ պէնիմ Եիւզիւմտէ տա-լի կէօրիւլիւշ իտի : Պէն սէքիլ Եաշընտա իլէն վալիտէնիլմէն մէսուտ խանէսիտէ պուլունտըղմ վաղթը խաթըմա կէթիւ-տիմ : Օ զէմանլարտա կաղ Եաղը լամպալա-րը տահա Եէնի գուլլանըմաղա պաշլամըշ իտի : Փէտէրիմ փէք կիւզէլ պիր լամպա սաթուն ալմըշ իտի : Վաղթ զըշըն ֆուր-թուսալը պիր աղալմը իտի : Գար ըիւզիկաար սէպէպիլլէ փէնճէրէլէրին ճամլարընը սայքի գափլամըշ օլարընտան, աղալմ օլմաղտան-լամպալը Եաղմաղա մէճպուր օլմուշ իտիլ : Վալիտէմ Եօղարըքի գաթտա խաաթա Եաթ-մագտա խալիլիտէն, չամաթա վէ վաթըր-տըմըղտան ըաշաթըղ օլմասըն տէլիլ պիլ չօճուղար մաթալաա թօփլանմըշ իտիլ : Պէն էվ իլլէրինի կէօրմէք վէ սօֆրայը հա-ղըրլամագ խուսուսընտա փէք ֆաիտէլի օլ-տըղըմը հիսս Ետէրէք պէպիւրլէնիյօր իտիմ, Եաթտա աղալի ֆաիտէլի օլույօրըմ տէլիւ զանն Ետիյօր իտիմ : Ելիմէ օլ լամպալը

ալըս, պիր աղ թէրէ եաղը կէթիւմէր իւզ-
րէ մախդէնէ Էնտիմ. լամպայը ասըլը բա-
ֆըն իւզէրինէ զօմաղա չալընտըմ իսէ տէ,
եաղըզ քի լամպանըն ալթ թարաֆընըն
պէօյիւք զըսմընը պօչտա պրազաղըմտան,
լամպա չիմէնթօ տէօչէմէսի իւզէրինէ տիւշ-
տիւ: Օ զէման հիսս էթտիլիմ տէհէթ աս-
լա խաթըրմտան չըգմայաճաղ տըր: Պէն
տուրաղըմ եէրտէ սայքի տօնա գալտըմ:
Եօգարըյա կիթմէյէ ճէսարէթ էտէմէյօր
իտիլսէմ տէ, օրատա տուրմագտան տախի
գօրգույօր իտիմ. տահա ֆէնսար չու քի
մաթպալտա փէտէրիմին սէսիսի իշիթտիմ:
Պապամ օլ լամպայը տիգդաթլէ գուլանմա-
մըզը պիղէ թէքըար պէ թէքըար իսթար
էթմիշ իտի: հալ պու քի օլ լամպա եէրէ
տիւշիւպ պին փարչա օլմուշ իտի: Լաքին
անըն սէսի պէնի եօգարը չըգմաղա թէշլիգ
էթմէքտէ իտի: Պէն եօգարը չըգըպ միւս-
թահաղ օլտըղըմ թաղիւր իշիթմէյի, եախօտ
քէօթէյի եէմէյի եախօտ իքիսինէ պիւրտէն
տիւշար օլմալը իտիմ: Իշիթէ պու հիսսիյաթ
իլէ մէրտիլէնտէն եօգարը սիվիշիպ չըգտըմ,
մաթպալտա կիրտիլիմ սըրատա փէտէրիմին
սիմասընը փէք տարընը վէ սէրթ կէօրտիւ-
յիւմտէն զայէթլէ գօրգուլմ: Պէն մաճա-
րայը փէտէրիմէ խապէր վէրմէյէ հաճէթ օլ-
մատըղընը անլատըմ: Լամպանըն չանըր-
տըսընը իշիթմիշ իտի, վէ էկէր իշիթմէմիշ
օլտա իտի պիլէ, սիմա ու իմամ լամպանըն
գըրըրտըղընը անա անլաթմագտա իտի: Զօ-
ճուղար հիշ սէս սէտա չըգարմայարագ օ-
րատա տուրմագտա, վէ փէտէրիմին եախա-
ճաղը չէյէ պէքլէմէքտէ իտիլէր: Անլէրին
սիմալարընտան անլատըմ քի անլէր գօրգ-
մուշար իտի, զիրա օլ գատար մուհիմ վէ
փէք զըլմէթլի թութուլան լամպանըն գը-
րըմասը պիթ թապի հէյէճանը աղիմի մու-
ճիպ օլաճաղընը հիսս էտիլօրար իտի:

Պանա կէլինճէ, պէն օ գատար գօրգմուշ,
օ գատար չալըրմըշ իտիմ, օլ գատար մահ-
գուն վէ միւքէտտէր օլմուշ իտիմ քի, սէօզ
սէօյլէմէյէ հալ ու մէճալըմ գալմամըշ իտի:
Լաքին թէքըար փէտէրիմին եիւզիւնէ պա-
զընճա տարընըզ էսէրէրինին անըն սի-
մասընտան զախլ օլմուշ, վէ չէֆգաթ վէ
մուհապպէթ էսէրէրի նիւմայան օլմա-
ղա պաչլամըշ օլտըղընը կէօրտիւմ: Հիշ
չիւպիւմէմ եօգ քի օ զէման փէտէրիմ պէնիմ
եիւզիւմտէ, պէնիմ օ կիւն չօճուղըմըն եիւ-
զիւնտէ կէօրտիւյիւմ աչիլ հիսսիյաթ վէ ի-
մալարը կէօրտիւ: Անիտէ փէտէրիմ պէնի
գուճաղընա ալըպ պաղըրնա պաստը վէ դա-
յէթ թաթլըլըլէ տէտի քի, «Զարարը եօգ,
զըզըղաղըմ, հէփիմիլ տախի լամպանըն
գաղաէն գըրըրտըղընը պիլիւրիզ, լաքին իւ-
միտ էտէրիմ քի պիր տահա մախդէնէ կիթ-
տիլիւնտէ պէրապէրինճէ քիւշիւք լամպայը
կէօթիւրիւրսիւն:»

Օ զէման հիսսիյաթըմտա նէ պէօյիւք պիր
թէպէտտիւլ վաղը օլտու: Պու չէյ պանա
օ գատար զաֆիլ կէլտի քի, պէն ափանսըզ
մուհապպէթ վէ չիւքըրանիյէթ տէրեալընա
ղարգ օլտու, վէ եիւզիւմիւ էլլէրիմ իլէ
գափայարագ քէտէրիմտէն էօլէճէյիմ կիպի
հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամաղա պաչլատըմ:
Հիշ պիր թէքտիր պանա պու գատար, հաթ-
թա պուընըն եարըսը գատար պիլէ թէսիր
էթմէյ իտի: Պու վաղըա ասլա խաթըրմ-
տան չըգմաղ:

Գըղըմըն իշպու մուամէլէսի փէտէրիմին
պանա կէօթէրմիշ օլտըղը օլ նաղիք վէ
միւշֆիդանէ մուամէլէյի խաթըրմա կէթի-
րինճէ գալիւմտէ փէտէրիմէ տօղրու նասըլ

պիր մուհապպէթ հասըլ օլտըղընը թարիֆ
էտէմէմ: Պէն զըզըղաղըմը պաղըրմա պա-
սըպ թաթլըլըլէ անա «Գըզըղաղըմ, պէն
պիլիւրիմ քի սէն էթ սույուըն գաստէն
տէօքմէտին, վէ չիւպիւմէմ եօգ քի սույուտան
պէօյլէ տահա զիյատէ տիգդաթլը օլտուըն:
տէտիմ: Աճէպա զըզըղաղըմ տախի պիր
վալիտէ օլտըղը զէման իշպու վաղըայը զիքը
իլէ անա կէօթէրմիշ օլտըղըմ թալը ու
մուամէլէտէն պէնիմ քէնտի վալիտէմին
թալը ու մուամէլէտիւնտէն միւսթէֆիտ օլ-
տըղըմ կիպի իսթիֆատէ էտէճէք մի տիր:

ՄՈՒԽՊԻՐԻԼԵՐԻՄԻՋԷ ՃԷՎԱՊ
[Պէնտ ի մախտուս]

Հէր ասըն էրպաղը աղ ու զէքեասը
թարաֆընտան սօրուլմըշ վէ տիւնեանըն
սօնուհա գատար սօրուլաճագ օլտան պիր
թաղըմ սիւալլէր վար տըր քի, ախի-
րէն անլէրտէն պիրի մուսպիւրիւրիմիդտէն
պիրի թարաֆընտան պիղէ սօրուլմըշ տըր:
Մուսպիւրիմիդ «Պիղ նէ վէճիլէ հէմ հուրը
օլա պիլիւրիզ, հէմ տէ ինայէթ ի Իլահիյէ
պիղտէ ամիլ օլա պիլիւր. եախօտ նէ վէճիլէ
քէնտի իրատէթիմիդի իճրա էթտիլիմիդ սը-
րատա Ալլահըն իրատէթիմի իճրա էտէ-
րիզ,» տէյիւ սօրուլօր: Եկէր իլմի իլահի
ալիմէրի իլէ ֆէյլէսօֆլարըն իշպու «սիւալա
վէրտիքլէրի ճէվապլար պիւս պիւթիւն գա-
նաաթպախ շալմալը իսէ, պէօյլէ օլմաթը
անլէրին խաթաթընտան տէյիլ, անճագ մա-
լիւմաթըմըն մահտուտ օլմասընտան նէ-
չէթ էթմիշ տիր: Եվլէլլէրի պիր քիմսէ «Հէր
կիւն տիւնեանըն ալթը իւսթիւնէ տէօնիւ-
յօր,» տէսէ իտի, անա «Պու չէյ միւմքին-
սիլ տիր, զիրա օ հալտէ տէնիլին հէփ սու-
լարը տէօքիւլիւր,» տէյիւ ճէվապ վէրիլիւր
իտի, Ելիւլմ պու չէյին միւմքին օլ-
տըղընը, զիրա ճաղիպէ ի ումուսիյէ նա-
մըլլէ եատ էթտիլիմիդ պիր գուլվէթ պու-
լունտըղընը, վէ իշպու գուլվէթին սուլը
վէ զէմին իւզէրինտէ պուլուհան սաիր նէս-
նէլէրին հէփիսինի տիւշմէքտէն մէն էթտի-
լինի պիլիւրիզ: Օլ էսքի միւշքիւ, անը հալ
ու իզան էտէն գաիտէյի պուլմուշ օլտըղը-
մըզտան զախլ վէ պէր թարաֆ օլմուշ տըր:
Պիայնիսի մուսպիւրիմիդին միւշքիլինի հալ
ու իզան էտէն պիր գաիտէ վար իսէ տէ,
ինսանլարըն պու տիւնեատա մէղքիւր գա-
իտէյի քեաթիլէն էօյրէնէճէքլէրի միւսթէ-
միլ տէյիլ տիր: Մուսպիւրիմիդին զիքը
էթտիլի խուսուսլարըն հէր իքիսինին տա-
խի սահիւ օլտըղը տէքըար տըր: Պիղ ի-
րատէ ի ճիւղիյէյէ մալիք օլտըղըմըզ, վէ ա-
լէլ «տտէ մէճպուրիյէթտէն տէյիլ, անճագ
հիւսն ի իրապըզ իլէ ամիլ ու հարէքէթ
էթտիլիմիդի պիլիւրիզ: Պունա հէր քէսին
վիճտանը չէհատէթ էթտիլիմտէն, չիւպիւ
էթմէք մուհալ տըր: Յարաղա մուսպիւրի-
միդին տօթլարընտան պիրի քէմալը սըհ-
հէթ ու աֆիլէթ իւղլէ օլմասընա բաղմէն,
թէնպէլլիլիմտէն նաչի կիրակի կիւնիւ սա-
պաչլայըն քիլիսէյէ կիթմէյիպ էվտէ գալըր:
Աճէպա օ նէ սէպէպտէն պու վէճիլէ հարէ-
քէթ էտիյօր: Եօլլէ իսթէտիլի սէպէպտէն,
տէյիլ մի: Օ քէնտիլին մէճպուրիյէթ թահ-
թընտա օլմատըղընը պիլիւր: Եկէր պիղ պիլ
մէճպուրիյէ ամիլ ու հարէքէթ էտիյօր ի-
սէք, տէմէք քի ֆաղիլէթ վէ ֆէսատ տէ-
նիլէն չէյին ասըլ ֆատըլը եօգ տըր, վէ տէ-
րունիմիլէ իշլէտիլիմիդ էյի ամէլլէրիմիդի
թահսին, վէ քէօթիւ ամէլլէրիմիդտէն տօ-
լայը պիլի թաղիպ էտէն պիր վիճտան գօ-
մասըլլէ խալիկ թէալա հաղըթլէրի խա-

թատա պուլուհանը տըր: Յաղաթ իւշ եա-
չընտա պիր չօճուղ վէ էն զաիֆ աղըլը պիր
աաթմ պիլէ քէնտի հիւսն ի իրգա վէ իս-
թիյարլարըլէ հարէքէթ էթտիլլէրինի պի-
լիւրէր: Քէզալիք Ալլահըն իրատէթիմի իճ-
րա էթտիլիմիդի տախի պիլիւրիզ: Եկէր պիղ
Ալլահըն իրատէթիմի իճրա էթմէյօր իսէք,
տէմէք քի Ալլահ քեաթիլաթըն միւտիր վէ
հաքիմի տէյիլ տիր: Եկէր չէրիւր աաթմէր
եախօտ չէրիւր մէլէքլէր Ալլահըն մագսէտլէ-
րինի պօչա չըգարմաղա մուգթէտիր իսէ-
լէր, օ հալտէ Անըն հիւքիւմէթի հիւքիւ-
մէթ ի մութլաղա տէյիլ տիր: Ալլահըն հէր
քէսէ քէնտի իրատէթիմի նէ վէճիլէ իճրա
էթտիլիւրի քեաթիլէն իզան էտէմէսէք
պիլլէ, աղ ու իզանըմըզ պու գատարընը
գապուլ էթմէյէ պիլիլ մէճպուր գըլար: Մա-
լիւմ տիր քի աաթմէր պաղէն իմալը ֆիքը
ու տէսիսէ իլէ քէնտի տիւշմէյլէրինի ալտա-
տըրլար, վէ քէնտի մագսէտլէրինին թէրվի-
ճի իշիւն անլէրի ալթէ մագամընտա գու-
լանըլար, հալ պու քի տիւշմէյլէրի անլէ-
րին ալթիլինտէ հարէքէթ էթտիլլէրի գան-
նընտա պուլուհանըլար: Գալտը քի Ալլահ
ճէմի ի մախլուգաթտան նիհայէթսիլ տէրէ-
ճտէ զիյատէ հաքիլմ վէ աղիլ տիր, վէ թա
էզլէտէն պէրու անլէրին թէպալիլ վէ ամէլ-
լէրինի կէօրիւր, պիլիւր: Օ քէնտիլին հիւ-
մէթ ի պիլ նիհայէսիլլէ մէղքիւր ամէլլէրի
քէնտի մագսէտլէրինին իճրասընա պիր ա-
լէթ մագամընտա գուլանա պիլիւր: Քէզա-
լիք Ալլահ Գատիր ի Մութլագ օլտըղընտան
քէնտի միւրատ ու մէրամլարընա մուվա-
ֆըզ տիւշմէյէն ֆիլի ու ամէլլէրին իճրա-
սընը մէն էտէպիլիւր: Պիւնպէրին Սահիպի
Մէզմուր «Ինսանըն զաղապը սանա համտ
էտէճէք տիր, վէ զաղապըն պաղըլլէսինի
պաղլայաճագսըն,» տէյիւ պուլուրըր: Պիղ
ինսանալըլը քի Ալլահ քէնտիլին հիւքէթի
վէ մարիֆէթ ի ֆաիդասըլլէ տիւշմէյլէրի-
նին մագսէտլէրինի պօչա չըգարա պիլիւր,
եախօտ անլէրի գապլէ էտէ պիլիւր իսէ
տէ, օլ տիւշմէյլէրի, անլէրին հուրիլլէթի-
նի իզալէ էթմէքսիլլին նէ վէճիլէ տօթլա-
րա չէվիլէ պիլիւր: Զօր իլէ տէյիլ, անճագ
իզնա էթմէքլէ չէվիլէ պիլիւր: Պաղէն սաիր
քիմսէլէր պիլիլ քէնտի փլան վէ թէրթիպլէ-
րիմիդի թէպալիլէթմէյէ իզնաթէտէրլէր: Եկէր
անլէր թէրթիպլէրիմիդի թէպալիլ իշիւն պիղէ
զօր էթմիշ օլտալար իտի, պիլիւր քէնտի
մագսէտլիլտէ տահա զիյատէ սապիլթ տուր-
մամըզա սէպէպ օլա պիլիլլէր իտի: Փաղաթ
պիղ լաթիֆ իպրամ վէ իզնալարըն թէսիլլինէ
թէսիլմ օլտըզ: վէ պիլիւր վաղթըլլէ խօչ-
լանմատըղըմը չէյլէրի միւթատ իւղլէ իճ-
րա էթմէմիդ Ալլահըն գալլէրիմիլլէ եէնի
մէյլ ու հէվէտլէր գօմուշ օլմասընտան նէ-
չէթ էթմէքտէ տիր: Ալլահ մէղքիւր մէյլ ու
արզուլարը նէ վէճիլէ գալլիլիլլէ գօտըղը-
նա քէնտիլլէն աղըլմըզ էրմէյ իսէ տէ, մէյլ
ու արզուլար ինսանտա զօրաքի հասըլ օլմաղ:

Յագաթ պիղ անլէրին միւհապպաթը միւ-
թէպալիլլէսինի իզան էտէ պիլիւք, եա էտէ-
մէսէք, պիլիւր հուրը, վէ Ալլահըն ամիր վէ
հաքիմ օլտըղընը պիլիլլէրիլ:

—Մուսպիւրիմիդտէն պիր տիլէրի «Խամ-
սին պայրամընը կիրակի կիւնիւնէ թէսա-
տիւֆ էթտիլի նէ վէճիլէ իսպաթ օլտուհա
պիլիւր,» տէյիւ սօրուլօր: Լալ. 23, այլէթ Յտէ
Յըսս պայրամընտան պահա օլտուհանը տըր:
Իշպու պայրամըն արգասը սըրա 7 կիւն
սիւրէն Յէթիր պայրամը (Այլթ 6) կէլիւր ի-
տի: Այլթ Ատէ օղուրըզ քի, «Այլթ էրթէ-
սի կիւնիւնտէ» սալամա թաղտիմէսի թաղ-

տառ էթմէյէ վէ իմտառ պոռմազա հաղըր տըրլար իսէ տէ, եքթաիկէրլէրինին հալինէ աշինա, վէ պիրի պիրլէրինին տէրառ ու քէ-տէրլէրինէ վաղըֆ օրմառըլարը ճիհէթլէ, վաղը օրան սայ ու զայրէթլէրինտէն պիր սէմէրէ հասըլ օրմազ: Նիշէ էքթէք վէ գա-տընլար վար տըր քի, էյիլէք իշլէմէք իշլէն լաղըմ կէլէն հէփ վասըթալարա մալիք օլ-տըղլարը հալտէ, էն լիւզումը օրան պոռ տուլլույա մալիք պոռլուճմառըլարընտան, հիշ պիր վէճհլէ ֆաիտէլի օրմազլար: Հէմ-ճինսլէրինէ մանէն վէ մատտէթէն կարառմ էթմէյէ վէ անլէրի էյի կօլլարա իրշառ էյ-լէմէյէ վաղթլարը, վասըթալարը վէ ար-զուլարը վար իսէ տէ, իշ կէօրմէյէ պաշլա-տըղլարընտա կէօսթէրաիքլէրի ճէհա ու զայրէթլէրի նիսպէթինտէ պիր հիւսն ի նէ-թիճէ, պիր ֆաիտէ կէօրիւնմէզ: Պոռ հալի կէօրաիւքլէրի իւզէրինէ, ալէմի նանքէօր տէյիւ իթհամ էտէրլէր: հալ պոռ քի հազի-գաթ ը հալ շու տըր քի, քէնտիլէր հիսս ի թէվէճհլէն վէ մուհապլէթի թաղլիյէ էտէ-ճէք վէ էմիյէթ ու իթիմատ իլէրի կէթի-բէճէք պիր գուլվէ ի միւթէլսայիլէյէ մա-լիք տէյիլ տիրլէր:

Պազը քէրէ պիր մագսէտէ տօլայըտան օրան վասըթալար իլէ տահա էյի վիւսուլ օլունա պիրլի: Գուլվէ ի միւթէլսայիլ-լէնին քէմալէ էրմէսլիյէ վէ պոռ գապիլի-յէթ ի ֆիքրիյէնին հէր ումուր ու խուսու-սաթըմըզտա տաիմա իսթիմալըլա տըր քի, էքթէրիյա սաատէթ ի պէշէրլիյէ վէ մուվաֆ-ֆաղիյէթ ի խայրիյէ իսթիհալ օլունա պի-լի: Թիթիլլիյին վէ տուլլուսըղըլըն ա-լէսսէվիյէ ազ ու զէքնաճա վէ գուլվէ ի միւթէլսայիլէճէ օրան ֆագիլիլիյին — քի պոռ ֆագիլիլիք սէպէպլիյէ ինսանճա օրան թապիթալարը անլայըպ թէֆէրիւս էթ-մէք գապիլ տէյիլ տիր — նէթիճէսի տիր: էյի վէ փաք տուլլուլը օլմանըն, խայրէն-տիշլիյին, նազիքլիյին, խայրիսալըլըն վէ միւթէտտէրլին քէտէրլիյէ միւթէէսսիթ օլ-մագ կօլընտաքի հէսսապըլըն տալիս սալթ թէրպլիյէ ի գալլիլիյէնին մահաուլը օլմայըպ, անճաղ թէրպլիյէ ի ֆիքրիյէնին տալիս հիւսն ի նէթիճէսի պուլլուսըղը պիրլիսէ իտի, օ զէման սաատէթ ի ինսանիյէ վէ մամուրի-յէթ ի պէշէրլիյէ նօղթա ի նազարընտան փէք պէօյիւք պիր թէրազըլ հուսուլէ կէլիշ օ-լաճաղ իտի:

ՔԻՐԻԷ Ի ԱՐՁԸՆ ՍԵՔԵՆԵՍԻ

Քիւրէ ի արդ իւզէրինտէ չիմաի նէ՞ գա-տար ինսան կաշամազտա տըր: Տիւնեա-նըն մէվը ի ճօղրաֆիլիսինճէ, միլլէթճէ կա-խօտ վօրիթիգաճա, վէ կա ճիւս ու գալ-միլլէթճէ օրան ճիհէթլէրլէ սէքէնէ ի ալէմ նաճըլ թագսիմ օլունմագտա տըր: էհալի-սի էն զիյատէ սըզ վէ էն զիյատէ սէյրէք օրան մէմէքթէթլէր համկըլար տըր: Տիւն-եանըն միւթէլիֆ սէմթլէրինտէ նուֆուս ը պէշէրլիյէնին միգաարը նէ՞ նիսպէթ իւզըն արթմազտա տըր:

Պոռ սիւալլարըն իլք իւշիւնիւն ճէվապ-լարընը Պէլէօլէրնի քի էրէ (Քիւրէ ի ար-զըն նուֆուսը) նամ Ալմանճա քիթապտա պուլլուրըլ քի, սէքիլիսին թապը 1891 սէ-նէսինտէ Վալիէր վէ Սուփան նամ զէվաթ թարաֆընտան նէշր օլունմըլ տըր: Քիւ-րէ ի արզըն պէօյիւք պիր զըսմը իշլէն պոռ ճէվապլարըն հիւքմիւ ֆէնէն մուսաառաղ օլտըղը իտաիա օլունմազ, չիւնքի միւ-քէմմէլ սուրէթտէ իճրա գըլընտան թահ-րի ի նուֆուս էսաթը իւզէրլինէ պինա օ-

լունմաճըլ տըր: պոռ ճիւմէ իլէ պէրապէր էտիլէն թալսմին շայան ը վիւսուլ ու իթի-մատ օրան միւթէլիֆ մէնպալարտան ալազ օլունան մալիւմաթա, ալէլ խուսուս ֆրան-սա էնճիւմէն ի Տանիշի ազապընտան օլուն Մ. էմիլ Լըվապէօր թարաֆընտան պոռ խու-սուսառա արիլ ու ալիլ իճրա գըլընըպ 1887-88 սէնէսինտէ Պէյն էլ միլլէլի Ըսթաթիս-թիլ Իտարէսի թարաֆընտան չըգարըլան զաղէթառա նէշր օլունմըլ օրան թէպիլգա-թա թաթալիլէն իճրա գըլընմըլ օլտըղըն-տան, շայան ը էնէմմիլէթ սայըլա պիրլի:

Մ. Լըվապէօր թարաֆընտան իճրա էտի-լէն թահիլգաթ ու թէպիլգաթա նազարէն, քիւրէ ի արզըն մէճմու ի նուֆուսը 1886 սէնէսինտէ 1,483,000,000, Վալիէր վէ Սու-փան թարաֆըլարընտան վուզու պուլլան թէտ-գիլգաթա կէօրէ, 1891 սէնէսինտէ 1,480,000,000 բատտէսինտէ օլուպ, ֆարգը պաշ-լըճա Ձին իլէ Աֆրիկա էհալիսինին միգ-տար ը նուֆուսընտան իլէրի կէլիլ տիր: Վալիէր վէ Սուփան թարաֆըլարընտան է-տիլէն հիսապա կէօրէ, նուֆուս ը ալէմին ֆիլ հազիկա 836,000,000 միգաարը մուս-թազամ գայտ ալթընա ալընմըլ տըր քի, պոռ միգաար՝ սէքէնէ ի ալէմին մէճմու ի մըզտարընըն կիւզտէ 56սընտան պիր ազ զիյատէ տէմէք տիր:

Տիւնեա սէքէնէսինին կարըսընտան զիյա-տէսի Ասիատա, վէ հէման տէօրթտէ պիր գըսմը Ձինտէ սաքին տիրլէր քի, Ձին մէ-մալիքինին մըզտար ը նուֆուսը պիւթիւն էվրօփա գըթապընտաքի մէճմու ի նուֆուս-տան պիր ազ զիյատէ տիր: Հինտիսթան մէմալիքի սէքէնէ ի ալէմին պէշտէ պիրլի-տէն պիր ազ զիյատէսինի հալի տիր, վէ տօղուզտա պիր միսլի իսէ Աֆրիկա գը-թապընտա սաքին տիր: Թագրիլէն տէօրթ-տէ պիր միսլի ալէսսէվիյէ միւթէմէտտին սայըլան միլլէթլէրէ մէնսուպ տըր, վէ պոռ-նըն հէման իւշտէ պիր գըսմը, կանի պիւ-թիւն քիւրէ ի արզ սէքէնէսինին թագրի-պէն օն իւշ փայընտան պիրլի, ինկիլգէ միւթէքէլիմ օրան միլլէ ու ազվամա մէն-սուպ տըրլար:

Տիւնեանըն միւթէլիֆ գըթալարը էհա-լիսինին սըզըլը միւթէլիֆ մէմէքթէթլէր-տէ խայլի թէլսալիլէ էտէր: էն զիյատէ սըզ էհալիսի պուլլունան մէմէքթէթ Պէյճի-գա օլուպ, պիր միւրէպապ միլ վիւսաթըն-տա օրան պիր սաթի ը արգա թագրիլէն 535 քիշի իսապէթ էթմէքտէ տիր: Մուլի-թէլիֆ գըթա վէ տիյարլարտա պիր միւ-րէպապ միլ վիւսաթընտա օրան գըսմը ա-րաղի իւզէրլինտէ սաքին օրան նուֆուսըն միգաարը պէր վէճհ զիյր պէյան օլունըր: չէօլլէ քի էվրօփառա, 95. Ասիատա, 48. Աֆրիկառա, 14. Ամէրիկառա, 8. Ալթրա-լաղիատա, 1.3. Պէյճիգառա, 535. Ինկիլ-թէրրատա, 480. Իթալիատա, 272. Ալմա-նիատա, 236. Ճաիօնտա, 271. Ձինտէ, 226. Հինտիսթանտա, 187. Ֆրանսատա, 184. Ալթրիա-Մաճարիսթանտա, 170. Բուսիանըն էվրօփա գըսմընտա 49. Միւթ-թէլիտէ ի Ամէրիկառա, 17. Պոռ ճէտմէլ-տէն անլաշըլտըղընա կէօրէ, տիւնեանըն պէօյիւք պիր գըսմը հէնուլ օ գառար քէս-րէթի նուֆուսը հալի տէյիլ տիր:

Էվրօփառա էքթէքլէրտէն զիյատէ իւնտա վար տըր — 1,000 էքթէյէ գարը 1,019 գա-տըն պուլլունըր: Միւթթէլիտէ ի Ամէրի-կառա հէր 1,000 էքթէյէ մուզապիլ 952 գա-տըն վար տըր: Պոռ խուսուսառաքի ֆար-գըն սէպէպլի պաշլըճա շու տըր քի, թաի-

ֆէ ի նիսառան զիյատէ էքթէքլէր Ամէրի-կայա հիճրէթ էտիյօրլար: Տօղուշլարըն միւ-քէմմէլէն գայտ ու զապթ օլունտըղը մէ-մալիքտէ նիսպէթ ի թէվլիտաթ, Ֆրանսա-տա 1890 սէնէսինտէ 1,000տէ 21.8տէն Մա-ճարիսթանտա 1884 սէնէսինտէ 1,000տէ 45.3է գառար, միւթէլիֆ սէնէլէրտէ թէ-խալիլէ էտէր: Հէման պիւթիւն միւթէ-մէտտին մէմէքթէթլէրտէ նիսպէթ ի թէվլի-տաթ ազալմազտա տըր: Նիսպէթ ի վէ-ֆիյաթ տալի ազալմազտա իսէ տէ, թէվ-լիտաթ գառար տէյիլ տիր — վէֆիյաթ 1,000տէ 18տէն 36 արապընտա թէխալիլէ էտէր: Նիսպէթ ի թէվլիտաթն կիւքսէք տէրէճէսի իլէ վէֆիյաթն կիւքսէք տէրէ-ճէսի ալէլ ումուլ պիր բատտէտէ վուզու պուլլօր: վէֆիյաթն կիւքսէք տէրէճէսի պաշլըճա չօճուզար արապընտա ֆէվզ էլա-տէ սուրէթտէ վուզու կէլէն վէֆիյաթ-տան իլէրի կէլմէքտէ տիր:

Նիմ մէտէնի վէ վահի միլլէթ վէ գալմ-լար արապընտա հատտէն աշուրի տէրէճէ-տէ վէֆիյաթ վուզու պուլլուրը քէֆիյէթի-նի նազար ը տիգաթա ալտըղըմըզտա, թէվլիտաթն վէֆիյաթտան զիյատէ օրմա-սընտան տօլայը քիւրէ ի արզ սէքէնէսինին սէնէ պէ սէնէ չօղալմապը հազիկաթէն կիւզ-տէ պիրտէն ազ պիր բատտէտէ վուզու պուլլուրառ օլտըղը միւթէլիֆ միւթէլիֆ կէօրիւնիւր:

ՄՈՒՀԱՐՐԵՐԱԹ

ՄԵՐՔԵԶԻ ԹԻՐԻԲԻԱ ՄՈՒԹԵԼԻԹ ՄԵՃԼԻՍԻ

Տօղուշլէն սէնէլի իլէճէֆ:

1. Իշպու թէճէմմիւ Մ. Թ. Մուլիթէլիթ մէճիսինին տօղուզընճը սէնէլի իճթիմառ օլուպ, Իթթիհատ պէնտինտէ զիւր օլուն-տըղը իւզըն, Յունիս 19ա միւսառըֆ փա-զար էրթէսի կիւնիւ սապահլայըն Մարաշ Տիւլանը Ինճիլի քիլիսէսինտէ ինիգատ, վէ րէիս ի սապըք Փրօֆ. Սարգիս էֆ. Լիւոն-եանըն թահթ ը րիսաթիլիտէ քիւշատ էտի-լէրէք, մահ ը մէղքիւրըն 28ինէ գառար իմ-թիտառ էյլէմիլ տիր: Մէղքիւր թէճէմմիւ-տէ 13 չօպան, 14 վաիլ, 17 մուրախառա վէ 3 փրօֆէսօրտան մատա, Մ. Թ. Միսիօն մէճիսի ազալարը, կանի Մր. Լի, Մր. Սանտըրա, Մր. Ատէմա, Մր. Բիկզ վէ Մր. Մարթին հաղըր պուլլունուպ, թապիլ ա-զալարըն տտէտի ճէման 52յէ պալիլ օլմուշ տըր: Իմաի պէր վէճհ ի պալա հէյէթ ի մէճ-լիս րէսմի սուրէթտէ թէնէքքիւլ էթաիք-տէն սօնրա, մէղքիւր հէյէթ պիր րէիս ինթիլսապ էյլէմէք իշլէն կիլլի գուրայա միւրաճառաթ էտիլտիքտէ, Մր. Սանտըրա րէիս ինթիլսապ էտիլտի, քիթապէթ խըտ-մէթիսին տալի քէմաֆի իւս սապըք իպղա վէ տէվամը թէնսիպ գըլընտը:

2. Մէրքէզի Թիւրքիա տաիլէ ի թէպիլ-րիյէսինտէ վազը Ինճիլի քիլիսէլէրտէն թէշ-րիֆ պուլլուրմըլ օրան չօպան, վաիլ վէ մու-րախառառա քէնտի քիլիսէ վէ ճէմիլէթլէ-րինին աշլալ ը բաշլէյէ, Բէրաթթըյալ ը ման-էյէ վէ Ինսուսալ ը սալէլիտէ տաիլ պիր թագըմ րափօրթլար թագալիմ էյլէտիլէր: Մէղքիւր րափօրթլարտան անլաշըլտըղընա կէօրէ, ումուլմէն քիլիսէլէր միւթէլիֆ վէ սապիթ գառտէմ օլուպ, տաիլա Բապալըն ի-չինտէ իպիլյատ իւզըն օրմազտա, վէ քէսպի մամուրիլիլ էյլէմէքտէ պուլլունմըլար տըր: Վաղաա գարուրէթ վէ տալիլի միւթէլիֆ ճիհէթլիյէ պազը քիլիսէլէր փէք զաիֆ պիր հալտէ պուլլունմըլար իսէ տէ, կինէ պիր կէքիւն հալիտէ ալընը իսէ Բապալըն իշլ-

արամբողմա հալը թէրագգրտե օլտըղը բա-
նա միւշահատե օլունմը տըր: Պիւա չիւպ-
հէ մէղքիւր բափօրթլարը վէ քիւլիսէլէրիմի-
ղին խօշ վէ ճալիպի տիգգաթ խապէրլէրի-
նի իշիթմէք, հէր պիր բուհանի խատեմէ-
նին գալպիւնի մէսէրթէթ վէ շատմանի իլէ
մէմլու գըլըպ, հէնի սէնէտէ տահա զիյատե
աշգ ու զայրէթ իլէ չալըշմագ իշիւն հէր
քէսէ ճէսարէթ վէ գուվլէթ պախը էյլէմիշ
տիր: Պինաէն ալէյի մուխթիլիթ թարաֆլար-
տան կէլմիշ օլուն Ինճիլ խատեմէլէրինին
քէնտի մուվաֆֆաղիլէթ վէ թէնրիպէլէրինի
հէքտիկէրինէ իխպար էթմէքլէ ֆէլգ էլ զա-
յէ միւսթէֆիտ օլմուշ խալքլէրի պի իշիթի-
պահ տըր:

3. Տարեմիգտէ վաղը Ինճիլի քիլիսէ վէ
ճէմիլէթլէրէ տաիր օլուն բափօրթլունտան
անլաշլըղընա նաղարէն, Մ. Թ. Միսիօ-
նընտա 33 քիլիսէ վէ 40 դատար վաղ մա-
հալլէրի օլուն, անլէրտէ 5,160 քիլիսէ ա-
ղաւը վէ 16,000 փրօթէթան նուֆուսը
վար տըր: Հէմ տաիր իշպու տաիրէտէ 1
իլմ իլահի, 2 գօլէճ, 12 ալի վէ 104 առի
մէքթէպլէր մէվճուտ օլարագ, անլէրտէ 5,
104 թալէպէ թալիմ օլունմագտա, վէ քի-
լիսէլէրին մէքթէպլէր իշիւն վէրտիլի մէպ-
լաղ սաղ ազլէ հիսապըլէ 66,590 զուրուշ,
մինպէր իշիւն 70,350, թամիրաթ վէ ին-
չաթ իշիւն 22,011, թէպշիր ի պէշարէթ
իշիւն 10,108, վէ ֆուզարա վէ աֆէթզէ-
տէկեան իշիւն օլուն իանէսի 45,405 զու-
րուշ օլմաղլէ, ճէման քիլիսէ վէ ճէմիլէթլէ-
րիմիլին վէրտիլի ազլէ 214,464 զուրուշ
օլմուշ տըր:

4. Իթթիհատըմը միւսպէշլէրի Պատ. Ա.-
ւետիս Պուլկուրճեան քէնտի պիր սէնէ-
լիք խըտմէթինէ տաիր պիր բափօրթ
թագալիմ էյլէտի: Մէղքիւր բափօրթըն
միւնտէրիճաթընա նաղարէն, միւսալիւն
կէլէն սէնէնին իւք իքի այը գատար
վաղթընը Մարաշ Տիվանը Ինճիլի քիլիսէ-
սինտէ չալըշմագլէ կէլիլմիշ օլուն, պա-
տէնու գըլ վէ հօլճուլը կիւճիւլէրինէ
բաղմէն, Մարաշ միսիօնէր մէրքէլի տաիր-
րէսինտէ վաղը պիր չօգ մահալլէրի, վէ
Յիսթապ սթասիօնը տաիրէսինտէ պաղը
հէրլէրի զիյարէթ էտէրէք պէշարէթի վաղ,
վէ քիլիսէլէրին մամուրիլէթ վէ թէգատու-
միւնէ սայ էյլէմիշ տիր: Պուշտան մատա
հարէքթի ի արղ միւնասէպէթիլէ ֆէլաքթի-
ղէտէ օլուն Հիւսնի Մանսուր վէ Պէհէսնի
թարաֆլարընը Մ. Սանտըրըն ըէֆագա-
թըլլէ զիյարէթ, վէ մէղքիւր աֆէթղէտէ-
կեանա իգթիլա ի հալա կէօրէ իշթիւրաքը
հիսա իպրագ էտիպ, անլէրի իրիսթիյան
թէսէլիսիլէ միւթէսէլի գըլմաղա, վէ թէհ-
վին ի իշթիյաճլարը պապընտա էլտէն կէ-
լէն սայ ու զայրէթի տիրիլ էթմէմէյէ,
հիմմէթ պուլկուրմըլ տըր: Պէօյլէճէ Պատ.
Ա. Պուլկուրճեան կէլէն սէնէ գարֆընտա
զիյարէթ էյլէմիշ իտիլի մահալլէրէ, վէ ան-
լէրին իշթիյաճաթընա տաիր լաղըմ օլուն
մալլւմաթը իթա էյլէտիքտէն սօնրա, քէն-
տինին պու խըտմէթտէ պէշ սէնէտէն պէ-
րու տէվաթ էթմէքտէ օլտըղընը պէշան, վէ
մէղքիւր միւստէթ զարֆընտա իճրա էյ-
լէմիշ իտիլի զիյարէթ վէ խըտմէթլէրի խիւ-
լասաթէն հուզուրը մէճիլսէ արղ էյլէտի:
Իմտի հէյէթ ի մէճիլս Պատ. էֆէնտինին
միւսպէշլիլէ իշիւնտէ իճրա էյլէտիլի զիյա-
րէթ վէ խըտմէթլէրտէն տօլայը մէմնու-
նիլ ի մալսուսէ պէշան էտիպ, հինէ պու
իշտէ տէվաթ էթմէսինի արղու, վէ պուշ-
տան պէօյլէ պիր գօմիթէ իլէ պիլ իսթիշարէ
չալըշմասընը թալսիլէ էյլէտիլէր:

5. Իճրալիլէ գօմիթէսինին թէրթիպիլիւզ-
րէ պաղը էֆէնտիլէր պիր թաղըմ մէսէլէ-
լէր հաղգընտա խուսուսի մէղալէլէր թէ-
տարիք էյլէմիշ օլարագ, անլէր հուզուրը
մէճիլստէ գրաթ օլունտու: Իշպու մէղա-
լէլէրին գրաթ վէ միւսպահատէսի մէճիլսի
մէղքիւրըն մէմնուսիլէթինի մուճիպ օլտըղ-
տան մատա, անլէրտէ տէրմիլան էտիլէն
էֆքէար վէ թէսալվուրաթ տաիր հաղու-
րընա մուճիպի մէնֆաթ օլմագտա, վէ
պու հօլ իլէ մէճիլս քէնտի վաղթընըն պիր
զըմմընը հէնի ուսուլ իւզրէ աշըմըլ հաղ
մէքթէպլէրին թէրագգընը իշիւն իսթիմալ
էթմէքլէ, էզհէր ճիհէթ մուֆիտ օլուն,
չօղլար անաէն միւսթէֆիտ պուլունմագտա
տըր: Պինաէն ալէյի պու սէնէ Մուխթի-
լիթ մէճիլսինտէ գրաթ էտիլէն մէգալէ-
լէր իլէ պաղը էլէմմ ֆիքըլէր պէր վէճի ի
աթի պէշան օլունտու:

(1) Պատ. Մարտիրոս Իզնիսիսեանըն
Հայր Մաշոյ վէ Լուսա-որէնի էլէնէնի
էլէ էլէնէն սէր լէվնալըլէ թէտարիք էյ-
լէմիշ իտիլի լաիհա քէաթիպ թարաֆըն-
տան գրաթ էտիլտի: Միւսալիլէյի Պատ-
ուելի իշպու մէգալէտէ էվլէլա Մաշոյ
քիթալընըն Բուլլէթ, Բարաթ, Բուլլէթ
վէ Լուսա-որէնի էլէնէնի Բուլլէթ վէ էլէն-
յէլէնէն պահա էյլէտիքտէն սօնրա, իքիճի
զըմմտա քիլիսէ ի մէղքիւրէնին (ա) Բիւ-
թիւլը Մուգատտէսէյէ ըրալէթի, (բ) Բը-
րիստոսըն ուլունիլէթ վէ ինսանիլէթի, (գ)
Բէֆարէթ վէ Միյանճըլը մէմուրիլէթի,
(դ) Ինսանըն ալապի ֆէսաթը, (ե) Խէլաս
պէրէքտաթընա նալի օլմագ իշիւն լութի
չարէլէրինին իսթիմալը վէ (զ) Պու պապ-
տէ քիլիսէ սըրրլարընըն (խօրհուրը) մէվլի
վէ էլէմիլէթի հաղգընտա էֆքէար վէ թէ-
սալվուրաթը նէտէն իպարէթ օլտըղընա
տաիր իզահաթ վէ պէշանաթտա պուլուն-
մըլ իտի:

(2) Պատ. Սարգիս Պիլլիլէքէանըն Նա-
րէլի էլէ էլէնէն տաիր թէտարիք էյլէմիշ
իտիլի մէղալէ, թէրճէմէտէ միւսալիլէյի
մուսալէնէթ էթմիշ օլուն Սիմօն էֆ. Բիւ-
թիլէան թարաֆընտան գրաթ օլունտու:
Իշպու մէղալէտէ էվլէլա մէղքիւր Նարեկ
քիթալընըն Բուլլէթ, Բարաթ, Բուլլէթ
վէ Լուսա-որէնի էլէնէնի Բուլլէթ վէ Բուլլէթ
հաղգընտա պէշանը էֆքէար
էտիլտիքտէն սօնրա, պիլգ զաթ քիթալըն
միւնտէրիճաթընտան թալիմաթա տաիր օլ-
մագ իւզրէ, (ա) Էվսաթ ը իլահիլէ, (բ) Թէս-
լիս, (գ) Մուգատտէր, (դ) Բէֆարէթ, (ե)
Թէվլլէ, (զ) Իման, (է) Մուգատտէսէլէրին
հարտըմա հէթիշմէքտէ գատաֆ վէ աճղարը,
(ը) Բուլլի ճէգա, (թ) Գըլյամէթ իւլ էմ-
վաթ, վէ (ժ) Աշա ի Բաղպանի մատտէլէրի
հաղգընտա պիր չօգ գըմմար իսթիլարաճ
վէ թէրճէմէ էտիլմիշ իտի:

(3) Պատ. Գրիգոր Պէհէսնիլեան, Բիւլապ ը
Մուգատտէսին տաիր թէտարիք էյլէմիշ իտիլի
մէղալէյի հուզուրը մէճիլստէ գրաթ էյ-
լէտի: Մէղքիւր մէղալէտէ էվլէլա Բիթապ ը
Մուգատտէսին (ա) Ալլահ, շէրիաթ, կիւ-
նահ, խէլաս վէ միւրաթ Ուլլահ հաղգընտա
հիւքսէք թալիմաթը, (բ) Փէլյալմալէրիլի,
վէ (գ) Ումուսիլէթի ճիհէթիլլէ շայանը
տիրգաթ պիր քիթապ օլտըղը պէշան էտիլ-
միշ իտի: Սալիկ, Բիթապ ը Մուգատտէ-
սին միւսթալասը պապընտա շու խուսուս-
լար զիքը օլունտու: Բիթապ ը Մուգատ-
տէս (ա) Հիւրմէթ իլէ վէ հարֆընտան զի-
յատէ բուհընա ըրալէթ էտէրէք, (բ) Մէճ-

պուրիլէթ տուլղուսընտան արի օլարագ,
(գ) Պիւթիւնի պիրլիքտէ, (դ) Մուսպիլէն
պիր փլան իլէ, (ե) Ղայրէթ վէ սէպաթ իլէ,
(զ) Տուա բուհը իլէ, վէ (է) Բիթապ ը
պուլմագ մագսէտիլլէ օղունմալը տըր: Մա-
լէն, մէղքիւր խուսուսլարըն իճրապընա
մէտար օլմագ իւզրէ (ա) Ճէմիլէթ միւսպէր-
լէրտէն թէշլիլէ էտիլմէլի, (բ) Բիթապ ը
Մուգատտէսին միւսթալասընա մուսալէ-
նէթ էտէն քիթապլար թէտարիք օլունմա-
լը, վէ (գ) Բիթապ ը Մուգատտէս սընըֆ-
լարը թէշլիլ էտիլմէլի տիր:

(4) Պատ. Մանասէ ֆալիպիլեան Ուսուլ
Էպիսկոպէ Էպիսկոպէ սէր լէվնալըլէ թէտա-
րիք էյլէմիշ իտիլի լաիհալը հուզուրը մէճ-
լիստէ գրաթ էյլէտի: Մէղքիւր մէղալէ-
նին էլէ Էպիսկոպէ (ա) Թալիմ վէ իպատէթ
բուհանի խըտմէթլէրտէ իքի այը ուսուսը
օլտըղը, (բ) Գատիմ քիլիսէնին ուսուլ ը ի-
պատէթի նէտէն իպարէթ պուլունտըղը,
(գ) Պիլլիմ մէղալանը միւսպէրէ գուրպան
էթմէք թէշլիլէսինտէ իտիլիմիլի, վէ (դ)
Շիմտիլի ուսուլըմըլը նէրէտէն վէ նասըլ
գապուլ էթտիլիմիլի պէշանլէ պու պապտէ
իսլահաթըն ֆալիպիլէրի շու աթի իւլ զիքը
խուսուսաթ իտիլի կէօսթէրիլտի: Եանի
Էպիսկոպէ Էպիսկոպէ (ա) Բուհանի
խըտմէթլէրիմիլի տահա խօշ վէ ֆալիպիլի
զըլար, (բ) Չօլանլարըն հիւքիւնիւ պիր
միգտար թալիպի վէ խըտմէթլէրինի թագ-
վիլէ էտէր, (գ) Ճէմիլէթին ինթըրօսուսընը
արթըրըլ ֆէնա աթէթլէրի գալտըրըլ, վէ
(դ) Լուսաուրչալանլարը ճէլլ էտէր:

Իմտի մէղքիւր լաիհալարա զիքը օլուն-
տան խուսուսաթըն էքսէր զըմմընա տաիր
պիր չօգ միւղաքէրէ վէ միւսպահատէ ճէրէյան
էյլէմիշ օլուն, ֆիքըլէր թէնվիլ օլունմըլ,
վէ նիլէ խուսուսլարա էլէմմ գարարլար
վէրիլմիշ վէ էֆքէար ու միւսթալասթ պէշան
էտիլմիշ իսէ տէ, անլէր իշիւն Աւաթէր
սիթունլարընըն միւստատէսի օլմալաճա-
ղընտան, պու գատարը իլէ իքթիֆա էտէրիլ
Յաղաթ պու միւնասէպէթլէ շու խուսու-
սը զիքը էթմէք կէրէք տիր քի, մէղքիւր
մէղալէլէր պիր չօգ էմէք վէ միւսթալա իլէ
թէտարիք էտիլմիշ օլտըղընտան, ճիւլմէսի
տալի ուսուլըն մահղուկիլէթ վէ մէմնու-
նիլէթինի մուճիպ օլմուշ, վէ տահա չօգ
քիմէլէրին միւսթէֆիտ օլմասը իշիւն միւ-
նասիպ պիր թարիլ իլէ թապ ու նէշը օ-
լունմասընա արղու պէշան էտիլմիշ տիր:

(Մապարը Էպի)

Մէրքէլի Թիւրքիա Մուսթէլիլի
մէճիլսի թարաֆընտան

Մարաշ Բուլլիս 8 ՀԱՍՏԱՐԱՐՈՒՄ Ե. ԱՅՆԱՆ

ՏԵՐՍ ՓՐՈԳՐԱՍՏ

Մէրքէլի Թիւրքիա տաիրէսինտէ վաղը
Ինճիլի քիլիսալարըն պու սէնէ Մարաշտա
իճթիմա էտէն սէնէվիլ մէճիլսինտէ ուսուլ
մէքթէպլէր իշիւն գապուլ օլունան տէրս
փրօղրամը տըր քի, 6-15 հաշընտա շալիլա-
լէր իշիւն օն սէնէ իւզէրինէ թէրթիպ է-
տիլմիշ տիր:

Ինճիլ սէնէ. Մանաթ: Շալիլապ պու սէ-
նէտէ Բէնալլիլէնա տիր պաղը շէյլլլէ
պէրապէր, Էրմէնիճէ հուրուֆաթ վէ հէճէ-
յի վէ 1-100 աթէտլէրի սայըլ փէք սատէ ճէմ
վէ թարս աթէլինի տալի Էօյրէնէճէք տիր:
Չնճի սէնէ. Մապար Ս. Էպի: Սիւրուն
Չրոսարանը տիր Օղունմագ վէ պաղը տէրէ-
ճէ մանասընը Էօյրէնմէք. Վարֆուլիւն
Մանկանց պիրինճի զըմմ. 1-1,000 աթէտ-

լերի օգուցուպ ետգումդ, վէ չիֆանէն ճէմ, թարհ վէ փէք սատէ դարպ վէ թագսիմ ա- մէլինի էօյրէնմէք. Իրաքանութիւն (Մա- մուրեան ետալի պիր քիթապտան սալթ խօճանըն էլինտէ պուլունարադ շա- կիրտէրէ չիֆանէն թալիմ էթմէլի). Բի- թապը Մուգատտէստէն փէք մալիւմ վէ սատէ նազլիյէթլէր. սիյահ թալիթա ետալտ թաշ իւզէրինտէ գապա հարֆ վէ բէսմէր (շըջադիծ) չըզտըրմադ. թէրէննիւմէ սէս թալիմի վէ պէտէն հարէքէթի:

Յիւնճիւ սէնէ. Մալիւմ Բ. Կարէ: Պարտէզ Հայ Մանկան դրաթ վէ թէրէնմէ. Վար- ժութիւն Մանկանց իքինճի դըսմ. Գրաթը Օսմանիյէ (Էրմէնի հարֆըյէ թիւրքէն) ի- քինճի դըսմ. Ջիհնի էն քիւչիւք իւմի հի- սապ (միւմքին իսէ Էրմէնիճէսի). Պէթսին խարիթալարընտան փէք իրի վէ ումումի դըսմարը. Իրաքանութիւն. Բիթապը Մու- գատտէս նազլիյէթլէրի. գապա հարֆ վէ բէսմէր չըզտըրմադըզ վէ թէրէննիւմէ պէտէն հարէքէթիւնի տէվամը:

Կիւնճիւ սէնէ. Մալիւմ Գ. Կարէ: Երկրորդ ընթերցարան Մամուրեան. Վարժութիւն Մանկանց, իւչիւնճիւ դըսմ. Գրաթը Օս- մանիյէ (Էրմէնի հարֆըյէ թիւրքէն), իւ- չիւնճիւ դըսմ. Ջիհնի օրթա իւմի Հիսապ (միւմքին իսէ Էրմէնիճէսի) քէսրէրէտէք. Պէթսին խարիթալարընտան տէվամ. Էրմէ- նիճէ կազը. Բիթապը Մուգատտէս նազլի- յէթլէրի, թէրէննիւմ վէ հարէքէթի պէտէ- նիւնիւն տէվամը:

Յիւնճի սէնէ. Նախալիւմ Բ. Կարէ: Մայ- բնի լեզու Բ., Գիտելիք եւ Պարտիք Տղա- յոց, էլիֆպալը Օսմանի (Արիկեան) վէ Լէ- թալիֆ Սաար (թապ հարֆը) պիրինճի դըսմ (քէզա Արիկեան), բազամի իւմի հի- սապ քէսրէտէք (իւմի լուզէթլէրին միւմ- քին իսէ, հէմ թիւրքէն հէմ Էրմէնիճէսի թալիմ էտիլին). Համառօտ աշխարհագրու- թիւն Պիպէրճեան Գ. մաս. Էրմէնիճէ կա- զը, Բիթապը Մուգատտէս նազլիյէթլէրի սըրա իլէ. Իրաքանութիւն, թէրէննիւմ վէ հարէքէթի պէտէնիւնի տէվամը:

Յիւնճի սէնէ. Նախալիւմ Բ. Կարէ: Մայ- բնի լեզու Գ., Տարրական Բերականու- թիւն Գալիթեան. Թալիմի դրաթ պիրին- ճի դըսմ (թապ հարֆը). Բազամի իւմի հի- սապ թէքարէն իպթիտաընտան Բէսրի Աշարիյէ տէք. Համառօտ Աշխարհագրու- թիւն Պիպէրճեան Ա. վէ Բ. մաս. Իրաքա- նութիւն. Բիթապը Մուգատտէս. թէրէն- նիւմ վէ հարէքէթի պէտէնիւնի տէվամը, Էրմէնիճէ վէ Օսմանիւն կազը:

Յիւնճի սէնէ. Նախալիւմ Գ. Կարէ: Հա- լաքաճոյ (Գալիթեան) Ա. մաս. Աշխար- հաքար Բերականութիւն (Պօղաճեան). Թա- լիմի դրաթ իքինճի (թապ հարֆը) վէ Չօ- ճուզլարա միւնշաթ (մուհարրիլի էմին). Ջիհնի օրթա իւմի Հիսապ քէսրէտէն սօնա տէք. Համառօտ Աշխարհագրութիւն (Մար- գարեանի). Բիթապը Մուգատտէս. կազը- լար. թէրէննիւմ վէ հարէքէթի պէտէնիւն- նիւն տէվամը:

Տիւնճի սէնէ. Կըլիւմ Բ. Կարէ: Հալաքա- ճոյ Գալիթեան Բ. մաս. Աշխարհաքար քերականութիւն (Պօղաճեան). Հայերէն շա- րադրութիւն. Թալիմի դրաթ իւչիւնճիւ դըսմ. Մուլթապար կիւլտէթէ (Միհրի). Խիւլասա ի սարֆը Օսմանի թիւրքի վէ Ֆարսի դըսմը. Օսմանիւն իւլա, առի թէզ- քէրէլէր. Royal 1st and 2nd Readers. Բազա- մի իւմի հիսապ պիթմէլի (իւմի լուզէթլէրին միւմքին իսէ հէմ Էրմէնիճէ վէ հէմ թիւրք- ճէսի էօյրէտիլին). Ճիօղրաֆիա Պօյաճեան

մաթապաընտա չըզան իլք դըսմը. Մէպա- տիլի իլմի հայալանաթ վէ նէպաթաթ (Մայ- բնի լեզու Գ. գուլանըլա պիլիլի). Ահա ը Աթիլի թարիլա վէ ճիօղրաֆիաթ թէքլին- տէն Միւլիւքէ տէք. Աղգալին պատմու- թիւն. Էրմէնիճէ, Օսմանիւն վէ Խիլիլիճէ կազը վէ սատէ բէսմ. Նօթա վէ հարէքէթի պէտէնիւն. զըզլար իլիւն ճեռագործ:

Չուլնճու սէնէ. Կըլիւմ Բ. Կարէ: Պատ- կեր Աշխարհիկ Գրականութեան (Գուրգե- նի). Համառօտ Բերականութիւն (Գարա- դալեան). Հայերէն շարադրութիւն. Թա- լիմի Գրաթ տէօրտիւնճիւ դըսմ (կալտօտ Մէքթէպ ի էտէպ պիրինճի դըսմ). Մուլթ- թապար Այինէ ի Միւնշէաթ (Գալիլիճեան). Խիւլասա ի սարֆը Օսմանի մաթալիլ. Օսմանիւն իւլա, իւլա խապէրէր վէ սէ- նէաթ. Royal 3rd Reader վէ Մէտիլէտէն. Արէպրա Հայերէն. Ճիօղրաֆիա Պօյաճեան մաթապաընտա չըզան սօն դըսմը. Մէպա- տիլի իլմի Հիքմէթ. Ահա ը Աթիլի թա- րիլա վէ ճիօղրաֆիաթ. Միւլիւք վէ փէզլաթ- պէրէր. Խիւլասա ի թարիլա իւլաթմի. Էր- մէնիճէ, Օսմանիւն վէ Խիլիլիճէ կազը վէ բէսմ. Նօթա վէ հարէքէթի պէտէնիւն (Գըզլար իլիւն Չեռագործ):

Վուլնճու սէնէ. Կըլիւմ Գ. Կարէ: Մա- զիկ Սուրբ Գրոց (գործ Վիլհէմայի). Գործ- նական Բերականութիւն (Գարադալեան). Հայերէն շարադրութիւն. Մէպա ը էտէ- պիլաթ ը Օսմանիյէ (ճաշակ Օսմ. գրադի- տութեան, (Միհրան Արիկեան). Թալիլ- գաթ ը միւնշէաթ (Միհրի). Թալիլ ի սար- ֆի. Royal 4th Reader. Grammar. Ճէպր ի Ալա. Թալիլի ճիօղրաֆիա. Իլմի Հայաթ. Օսմանի թարիլա. կազլար վէ բէսմ. Խի- ճիլէրին թարիլա վէ ճիօղրաֆիաթ. Նօթա վէ հարէքէթի պէտէնիւն. Գըզլար իլիւն Օսմանիւն կէրինէ ճեռագործ:

Ձեւ 1. Պիր շալիլտ պուրապա դատար կիւլէլէն վէ ալիլի սուրէթտէ թէալիլա է- տէր վէ մազպուլ իւթիհան վէրիլ իսէ, Անթապ Գօլէնիլի Ֆրէշմէն (Կիւնճիւ) սը- նըքընա գապուլ օլունա պիլիլի:

2. Փրօղրամըն պէօլլէնէ ումուլի սուրէթ- տէ պէյանընտան սօնրա, այրը տարէլէրի իլիւն խուսուսի պէնտէր նէշը էթթիլմէք էմէլիտէ իլ:

3. Խօճալարլէ իւթիշարէ վէ մուլապէ- րէյէ արզու իլէ մուլթազըր ըզ:

4. Տարիլմիլտէ մէքլիւր տէրս քիթապ- լարընտան սաթուլ ալմադ իւթէլէլէրէ սուրէլէթ օլմադ իւզըրէ Այնթապտա քի- թապըր Պրն. Յօլհաննէս Լիւննեան միւ- րաճաթ էթմէլէրին թալիլէ էտէրիլ:

5. Փրօղրամ գօմիլթէսի ազաթը ալթիտէքի զէվաթտան իպարէթ տիր. Այնթապտա Փրօֆ. Ջիւնուր Պէզճեան, Ղազար էֆ. Տի- րաուրեան վէ Ստեփան Եղաղեան, Մա- րաշտա Էլիշա էֆ. Բուպեան վէ Լիւնն էֆ. Այնթապ:

Այնթապ
1893 Յուլիս 13

ՊՐՈՒՍԱ ԷՅՐԱՄԻԱՆԵՍԻ

Խայրաթիւնէ ի մէքլիւրէնին համիլէրի օլան խրիթիյան պիրատէրլէրին վէ միւն- սիսի օլան Վեր. Գ. Պաղտապարեանըն մու- վաֆադաթ վէ տալէթիլէ, ազաթը Վեր. Մր. Քրօֆօրտ, Մր. Ճ. Վան Միլնճըն, Վեր. Յօլհաննէս Տէր Ստեփանեան վէ Յա- կօր ազա Չարիֆեանտան իպարէթ օլմադ իւզըրէ պիր գօմիլթէն թէշիլ օլունմըլ տըր. Իշպու գօմիլթէն ազաթըն իլք իքիսի միւ-

էսսիսի վէ տիկէրլէրի տալիլ Բիթալիա Լ- յալէթ մէճլիսի թարաֆլարընտան ինթիլապ օլունմըլար տըր:

Մէքլիւր գօմիլթէն վաղիֆէսի Էլթամ- խանէնին ինթիլաթ ու թէրազընտա, վէ պիւտմէ վէ նէշըլաթ ը լազըմէսինին հիւն ի խարէսինէ իթիլա վէ նէզարէթ էթմէքտէն իպարէթ տիր:

Իշպու գօմիլթէն թէշէքլիւ էթթիլաթէն սօնրա, Էլթամխանէնին ալվալը հազընտա թէտգիլաթ ը լազըմէտէ պուլունարադ, վէ սօն ալթը այ դարֆընտաքի հիսապաթըն նազար ը թէտգիլաթէն կէշիլէրէք, ալիլէրի շայան ը մէմուլիլէթ պիր հալաթ պուլունա, վէ պուլ միւնապէլէթ Վեր. միւնսալիսին վէ ալիլ համիլլէթ զէվէսինէ մազիտէ սէպգ էտէն խըտէմաթ ը ալիլէնապանէլ- րինտէն տօլալը պէյան ը մէմուլիլէթլէ, Խայրաթիւնէնին պազա վէ մամուրիլէթի զըմնընտա լազըմ կէլէն մուլէլէթի տիրիլ էթմէլէնէլիլին վատ էլլէմիլ տիր:

Գօմիլթէն ազաթը էսամիլիտէն ալա- չըլաճալը իւզըրէ, պուլ հէլէթ ը մուլիլիլէ պիր Ամէրիլալը, պիր Էլթօթիլալը վէ Էքի Էլթիլաթէն միւրէքէպ տիր. Պուլարաթան իլք իքիսի քէնտի մէմէքէթլէրինին խրի- թիլայարընըն քիսէ ի համիլլէթլէրին միւ- րաճաթլէ իսնէ թօփլամաղըրը թէալիլա էթմիլ օլտըզլարը կիպի, տիկէրլէրի տալիլ պիլիլ ինթիլ քիլիսէլէրէ վէ զէվաթ ը հա- միլլէթմէնտան ը ճէմաթա միւրաճաթ է- տէրէք քէզա իսնէ ճէմիլի տէր իւնտէ էթ- միլլէր տիր:

Պիւնտէն ալէյ, էթրաթ ը ճէմաթըմըզըն միւլթաթ օլտըզլարը շիյմէ ի միւլթա- ղըյանէսի վէ իւլուլլը հիսալաթ ը սախա- վէթէքարանէսիլլէ, շիմիլլէ դատար օլտըզը կիպի, պուլունտան պէօլլէ տալիլ պիլ քէս վէ պիլ վայէ կէթիլմ վէ Էլթիլմէլէրէ տէսթիլիլ ը հիմմէթ ու մուլէլէլթ օլաճալարընա իւ- միլա վէ էմիլլէթիլմիլ պէր քէմալ օլտըզըն- տան, հէր սահիլ ի խայր ու հառնաթըն իպարալ ը էտէր ը համիլլէթ ու միւրիլալլէթ էթմէլէրինէ Էլթապ շայէսթէ օլան Խայրաթ- խանէմիլլին պազա վէ թէրազընտա տը- ղուքէլ օլանլարըն խանաթ ը նազալիլէթիլա- սընա պի տիրիլ ը լուլթի ու հիմմէթ էթ- մէլէրինի թէմէնիլ վէ բէճա էտէրիլ. Միւ- Էսսիսաթըմըզըն էմաք ու ազարաթ ը վէ սալիլ պիր կէօնա վարիտաթ ը օլմաթըն- տան, աճապ տահալ ը խայր ու քէրէլլին վէ զէվաթ ը ինսանիլլէթէքարանըն իսնէլ- րինէ միւլթաճ օլտըզը խուսուսը այրըճա նազար ը տիլգաթտան տուր թուլթամադ կէրէք տիր:

Շուրապըն տալիլ զիքր էտէլիլաթ, ճիւմ- լէմիլլին Փէտէրի օլան ճէնապ ը Հազգ Բի- թապ ը Մուգատտէստէ խասսէթէն Էլթիլ- լէրէ փէտէր վէ համիլ թէսմիլլէ օլունմըլ, վէ պուլ կիպի պիլաթէլեան հազընտա տիրիլը հիմմէթ էթմէլէրինիլմիլաթ տալիլ պիր չօգ էթ ու թէնպիլլէրտէ պուլունմըլ տըր. Իմիլ Էլթիլմէլէրին հալիլի ճան ու կէօնիլլէն ա- ճըյարադ, վէ ալիլի տալիլա հազըլի պիր հիսսի չէֆաթ ու մէրհամէլլէ կաթ է- տէրէք, հիմմէթ ու ինսանիլլէրին էտէր ը ֆիլիլիսին տիրիլ էթմէլլէլիմ:

Իսթանպուլ
1893 Յուլիս 14

Ետըն սատթ Տուէ կէնճլէրին տուա մէճ- լիսի Պայալը Հաուս իպատէթխանէսինտէ ինիլաթ էտէճէք տիր:

ՇՈՒՅՈՒՆԱԹ Ը ՍԻՅԱՍԻՅԷ

Բուսի 30-րդ 24, վե Էֆրեմի 0 գոստ. 5, 1893

ՍԻՅԱՍ ՄԵՍԷԼԷՍԻՆԻ ԹԵՍԿԻՅԵՍԻ

Ճիւղմա երթեւի կիւնիւ սապահայդն Սիւյամ հիւքիւմէթինին փարիս սէֆիրի Թրանսսա խարիճիյէ նազըրը Մ. Տըվէլէ հիւքիւմէթի մաթպուռսընն Թրանսսա թարաֆընտան թէպլիլ օլունան թէքլիֆաթը թէմամըլէ գապուլ էթմիլ իտլիյին պէյան էթմիլ տիր։ Պինաէն ալէյն ապլոգայա արթըգ լիւղում գալմամըլ օլտըղը բէսմէն իլան օլունմըլ տըր։ Արաղի մէսէլէյերինին քիամիլէն թէսվիլէվէր օլմասը, ինթիմալ քի Թրանսսա իլէ ինկիլթէրա արասընտա ճարի օլան մուսապէրաթ վէ միւղաքէրաթըն ինթամընա գատար թէսիր օլունաճադ արը։ Թրանսսա հիւքիւմէթի Թրանսսայա թէրք օլունան արաղիտէն Սիւյամ ասքէրլէրինին տէրալ չէքիւմէլէրինի թալէպ էթմէքտէ իսէտէ, Թան վէ սաիր պիր գալ Թրանսսադ զաղէթալարընն թախմինաթընա նազարէն, թահտիտի հուտուտ զըմնընտա ինկիլթէրա իլէ միւղաքէրէյէ լիւղում կէօրիւմէքտէ տիր։ Մէսէլէ գայէթ մուհիւմ վէ տաղիդ օլտըղընտան, տիգգաթը մախսուսէյէ շայան տըր։ Թրանսսադար Սիւյամ հիւքիւմէթինտէն Մէգօնկ ըրմաղընն շարգ թարաֆընտա վաղը վէ 23 տէրէճէ ի արղը չիմալիսին գատար միւմթէտ օլան հէփ արաղինին Թրանսսայա թէրքինի թալէպ էթմիլէր տիր։ Փագաթ Սիւյամըն չիմալի հուտուտը 21 արղը չիմալիսի իլէ մահուտ օլտըղընտան, Թրանսսա Սիւյամտան քէնտիսինէ ալտ օլմայան արաղիլի թէրք էթմէսինի թալէպ էթմէքտէ տիր։ Իշպու թէքլիֆէ Կալընըլ ինկիլթէրա տէրի, հաթթա Զինմաչին հիւքիւմէթի պիլէ իթիրադ էտէր, զիրա Զին տէվէթի Մէգօնկ ըրմաղընն իքի սահիլինին տախի 23 իւնիւ տէրէճէ ի արղըն պիր խայլը միւ մէսաֆէ մահալընա գատար քէնտիսինէ ալտ օլտըղըն իտտիա էթմէքտէ տիր։ Ինկիլթէրանն մէսլէքի Լօրտ Բօղպէրի թարաֆընտան իգահ ու պէյան օլունմըլ տըր։ Լօրտ Բօղպէրի ասըլպատէկեան մէճիսինտէ պէր վէճի աթի իտարէ ի քէլամ էթմիլ տիր։ «Թա իպլիտատէն պէրու ինկիլթէրա հիւքիւմէթի Թրանսսա իլէ Սիւյամ արասընտա զուհուր էտէն մէսէլէյէ միւտախէյէ էթմէքտէն ինթիրադ էթմիլ տիր։ Ինկիլթէրա հիւքիւմէթի թարաֆէյնտէն հանկիսինին հագղը Կա հագղադ օլտըղընա տաիր պիր կէօնէ ֆիքը պէյան էթմէք իսթէմէյիպ, Պանգօղտա մուղիմ ինկիլթէրին էմլալ վէ էլեասընը վէ սաիր մէնաֆիլինի միւտաֆատ էթմէքլէ իքթիֆա էթմիլ տիր։ Շայանը թէսսիւֆ պիր քէյֆիլէթ տիր քի, պաղըլար 350,000 նուֆուսը էհալիսի պուլուան Պանգօղ շէրինտէ մուղիմ ինկիլթէրին հայաթ վէ մէնաֆիլէրինին թէմին վէ միւտաֆատսը իլիւն իթթիլադ օլունան թէտապիրին Սիւյամըլարը մուգալէմէթէ թէլիլի էթմիլ իտտիաթընտա պուլունմըլար տըր։ Պու միւնասէպէթլէ Սիւյամ միւքիւլաթընն իպլիտասընտան պէրու պիլ Սիւյամ հիւքիւմէթինէ, պիլէ միւրաճաթ էթմէսի իւղէրինէ, քէնտիսինին գուլվէթիլ գօմշուսը իլէ պիր ան էվլէլ ադտը միւսալէհա էթմէսինտէն պաղա պիր կէօնէ իսթար ու նասիհաթտա պուլունմամըլ օլտըղմըլ իշպու մէճիստէ պէյանա հիլ հաճէթ Կօղ տըր սանըրըմ։ Փագաթ էլեկվմ Սիւյամտա ճէրէյան էտէն վաղըլարա ինկիլի

հիւքիւմէթի հիլ պիր վէճիլէ նազարը պիր գայտի իլէ պաղաճադ, էվլէլա, պիլիմ մէմէքէթի մէղքիւրէտէ պէօյիւք մէնաֆիլի թիւճճարիլէմիլ վար տըր։ Սիւյամ իսրաճաթընն Կիւղտէ 87 տի վէ զըյմէթի նօղթա ի նազարընտան Կիւղտէ 93 իւն ինկիլիլ սէֆային ի թիւճճարիլէսիլէ նազլ օլունուպ, ինկիլիլէրէ մախսուտ տըր։ Պու սէպէպտէն Թրանսսա հիւքիւմէթինին Սիւյամը ապլոգա ալթընա ալմայա լիւղում կէօրմիւլ օլմասընտան տօլայը թէսսիւֆ էթմէմիլ գապիլ տէրի։ Ապլոգա սէպէպիլէ պէյն էլ միլէլէ մախսուտ միւքիլ մէսէլէյէր զուհուր էտէ պիլիլ իսէ տէ, լաքին իշպու խուսուս հէնուղ բէսմէն թէպլիլ օլունմամըլ տըր, վէ պէլքի օլ ապլոգայա լիւղում գալմայաճաղընը իւմիտ էթմէյէ հագղըմըլ վար տըր։ Պունտան պաղա, իշպու մէսէլէտէն նէլէթէտէք թահտիտի հուտուտ մէսէլէսի ինկիլթէրայա ալաղասը օլան մէսէլէյէր թէվիտ էտէքէք։ Ինկիլթէրա հիւքիւմէթի Թրանսսա հիւքիւմէթինին Սիւյամըն իսթիլալիլէթինին էհէմիլէթինէ ինկիլթէրա գատար վաղըլ օլտըղընա, վէ Հինտի-Զին չիպի ճէղիլէսինին հիլ պիր մահալընտա հէմ հուտուտ օլմագ կէրէք Թրանսսադարըն կէրէք ինկիլթէրին մէնաֆիլինէ մուղիլ իտլիլտէն խապէրտար օլտըղընա չիպիէսի Կօղ տըր, զիրա հէմիւվար հուտուտ պօլարը սէպէպիլէ իքի տէվէթ տախի խայլընա մէսարիֆաթը ասքէրիլէտէ պուլունմաղա մէճպուր, վէ ալտուտէվամ թէլալ ու էնտիլէ իլիլտէ օլաճաղար տըր։» Տօղրուսը ապլոգայա արթըգ լիւղում գալմամըլ օլմասը շայանը թէպիլք պիր մատտէ տիր, զիրա ապլոգանն գալտըրըմամասը Սիւյամտան զիլատէ ինկիլթէրայա մուղիլ օլուր իտի։ Սիւյամըլար քէնտի մէմէքէթիլէրինին մահուլաթը իլէ պէյ կիպի կէլինէ պիլիլէր իտի, հալ պու քի ինկիլթէթիւմէթինէ պու Կիւղտէն խայլը գարար ու զիլան կէլէճէյինտէն, ինկիլթէրա իլէ Թրանսսա Կէքտիլէրինին աուտ ի էքպէրի օլուրար իտի։ Ապլոգա իչիւն թէտարիք կէօրիւլուի, վէ Պանգօղտա մուղիմ Թրանսսադ սէֆիրի շէրի մէղքիւրտէն մուֆարաղաթ էթտի։ Պի թարաֆ տէվէթիլէրին սէֆինէլէրինէ մէղքիւր լիմանը թէրք իլիւն 3 կիւն միւհէլէթ վէրիտի, վէ պէրի Թրանսսադ ասքէրլէրինէ իմտաթ էթմէք իւղը 8 Թրանսսադ հարպ սէֆինէլէրի հաղըր տուրմագտա իտի։ Թահտիտի հուտուտ մէսէլէսինտէ Թրանսսա հիւքիւմէթի ինկիլթէրա իլէ ինթիլտաթա պուլունմամագ իլիւն լաղըմ կէլէն միւսատաթտա պուլունմաճադ տըր սանըրըլ։ Սիւյամ թաղմինաթը հարպիլէյի թէտիլէ էթմէսի իլիւն պիր ալ միւհէլէթ վէրիմիլ տիր։ Կէր միւտաթէթի մէղքիւրէ գարթընտա թէտիլէ էտիլմէյէք օլուր իսէ, ինթիմալ քի Թրանսսա Սիւյամ թօփրաղընն պիր զըսմընը իշպու էտէքէք տիր։ Լաքին հիլ չիպիէմիլ Կօղ քի, Սիւյամ հիւքիւմէթի պիր իսթիլարադ ադտ էտէրէք մէպլաղը մէղքիւրը թէտարիք էտէքէք տիր։ Մ. Տըվէլին Սիւյամ մէսէլէսինտէ իղհար էթմիլ օլտըղը մէթանէթ վէ մէհարէթի քէմալը սիլթայիլէ թաղտիր էտիլմէքտէ տիր, վէ հիլ չիպիէ Կօղ քի, հիւքիւմէթ իրաղ օլունան սիլասի մուլաֆաղիլէթտէն տօլայը խայլընա միւսթէֆիտ օլաճադ տըր։ Պունտան 8 սէլէ ադտէմ Թրանսսադար Մ. Զէրիլի Թօնքիլտէ իթթիլադ էթտիլի միւհէսիր թէտալիլէրտէն տօլայը մէվիլ ի իղթիտարտան ալիւլէրտիլէրի հալալէ, հիւ

քիւմէթի հաղըրէ օ կիպի պիր մէսլէքտէն նալի թէվէճիւն ի ամմէյէ մագհար օլմագտա տըր։ Պիր Թրանսսադ մուհարըրին զաննընճա, պու խուսուտ Թրանսսատա Կէնի պիր նէսլ Կէթիլիլ օլուպ, Թրանսսանըն քէնտի քէնտիսինէ տահա զիլատէ էմիլիլէթ էթմէսինտէն նէլէթ էթմէքտէ տիր։ Իշպու մէսէլէսին հալ ու թէսվիլէսի Ալման զաղէթալարընն պիր գալընտան մատա ճիւմէլինին մէմնուլիլէթինին մուճիլ օլմուլ տըր։ Թալալի մէսէլէսին հալ ու ֆատընտան էվլէլ Կաղմըլ օլտըղը պիր պէնտիլտէ տէմիլ տիր քի, «Էկէր Թրանսսա Սիւյամտա ալիւլարը միւքիւլաթ օլուր իսէ, պիլ ֆէվլէլ ատէ մէմնու օլուրըլ, Թրանսսանըն միւքիլաթը օրատա նէ գատար պէօյիւք օլուր իսէ, պիլիլ իլիւն էվրօիտա օ գատար էյի օլուր։ Ինկիլթէրա իլէ թապիլի միւնասէպաթը տօթմանէմիլ նէ տէրէճէ սըղը օլուր իսէ օլուն, անըն իլէ Թրանսսա արասընտաքի բէգապէթին մէմալիլ շարիլէտէ քէսպ չիտաթէթ էթմէսինէ նազարը մէմնուլիլէթլէ պաղարըլ, Տիկէր Ալման զաղէթալարը Էկէր տէվէթէյն ի միւլարիլէյիւմ արասընտա պիր մուհարէպէ գուհուր էտէքէք օլուր իսէ, մուհարէպէ ի մէղքիւրէնին իքի մէմէքէթլէրէ միւնասսըր գալմայաճաղը ֆիքըրինի պէյան էթմիլէր տիր։ Օգոս. 1 թարիլիլէ Գարիստէն կէլէն պիր թէլէկրաֆինալէ կէօրէ, Թրանսսա միւսթէմիլէրաթ իլէ Սիւյամ հիւքիւմէթինէ թապիլ գալան էյալաթ արասընտա պիլթտաթ պիր մինթագա թախինի խուսուսընտա Թրանսսա խարիճիյէ նազըրը Մ. Տըվէլ իլէ ինկիլթէրանն փարիս սէֆիրի Լօրտ Տըֆըրին իթթիլադ էթմիլէր տիր։

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Բուսիա իլէ Ալմանիա արասընտա մուհահէտէ ի թիւճճարիլէյէ տաիր իճրա օլունան միւղաքէրաթ հիւն ի նէթիլէյէ միւնմէրը օլմամըլ, վէ Օգոստոս 1 տէն իթիլարէն Ալմանիա մէվարիտաթընտան հատը ազամ թարիֆէսինէ կէօրէ կիւմիւլք բէսմիլալընմաղա պալանմըլ տըր։ Ալմանիա հիւքիւմէթի թարաֆընտան թանգիմ էտիլէն պիր միւղէքըրէտէն անլալըլտըղընա նազարէն, 1891 սէնէսլինտէ Բուսիատան Ալմանիայա իտլալ օլունան զէլաիր վէ էլեա ու էմթիանըն միգտարը Ալմանիատան Բուսիայա իտլալ օլունանլարըն տէօրթ միսլի տիր։ Բուսիանըն իսրաճաթը պալընճա գէլաիր վէ հուպուպաթտան իպարէթ օլուպ, շու կէլէն իքի սէնէ գարթընտա Բուսիատա հիւքմ սիւրէն զըթըգ սէպէպիլլէ գալտիլէ վէ հուպուպաթ իսրաճաթընն մէն օլունմամասընտան Ալմանիա քէնտիսինին զալիլէ վէ հուպուպաթճա Բուսիայա միւհէթաճ օլմատըղըն սլա թէճըրպէ էյօրէնմիլ տիր։ Պինաէն ալէյն Ալման մէմուրիլ ի հիւքիւմէթինին թախմինինէ, բուսուլաթ միւհաթէլէսի Կիւղիւնտէն Բուսիա տահա զիլատէ գարարտիտէ օլաճադ տըր։

—Մ. Տը Սալիւ նամ պիր Թրանսսադ պալօնը Օգոստոսըն օրթասընտա փարիստէն հարէքէթ էտիլ Կօլտա էնմէքսիլին Բուսիա թօփրաղընա էնէ պիլէճէյինի իւմիտ էթմէքտէ տիր։ Միւմալիլ իշպու սէյահաթընտա պիրի պիրի իսթիլէնտէ իքի պալօն գուլանաճադ, իսթիլէնտէքի պալօն Կաղ իլէ տօլու օլաճադ, ալթտաքի պալօնտա հալալը ըստըպ ինճէլէթմէյէ մախսուտ պիր թէսինին ալէթի պուլունմաճադ տըր։

